

**ROMANJE NA
PTUJSKO GORO**

STR. 3

MLADINA NE

VEJ,

KAK JE KRÜJ

SLÜŽI

STR. 4

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 3. avgusta 2006 ☼ Leto XVI, št. 31

VARAŠ SE BRANI SEŽIGALNICE ODPADKOV

Pregovor tak pravi, ka je dober saused baukši kak lagva žlata. Eden drugi pa tak, ka je lagvi saused törsko prekletstvo. O Törkaj pa Slovenci kaulek Varaša rejsan nejmamo lejpi spominov, ka so 1664. leta gorvužgali naše vesnice pa odgnali dosta lüstva v suženjstvo.

Varaš ma za najbližešnje sausede Avstrijce, o nijj se je vsigdar tak gunčalo, ka so dobri sausedje, ka z njimi nejmamo nikše probleme. Kak če bi te lejpi kejp zadnje čase malo mauten grato, ranč tak mauten, kak je zadnje cajte večkrat Raba, stera priteče iz Avstrije pa prinese bejle pene. Gda se je tau najprvin zgodilo, eške nišče nej znau, zakoj se Raba peni. Dapa člani komisije za varstvo okolja pri varaškoj samoupravi – najbolje pa predsednik Béla Labricz – so se nej nali, pa so tak dolgo vrtali, ka se je pokazalo, ka so za tau krive fabrike pri Ženavcaj/Jennersdorfi, stere svojo odpadno vodau ne čistijo dobro, pa go tak pistijo v Rabo. Dapa dočas so tau Avstrijci priznali, je dosta vodé odteklo po Rabi. O tom se je celau interpeliralo v madžarskom parlamenti, strokovnjaki so iskali vzroke, črno na bejlo napisali, sto je kriv pa ka je krivo, celau je bila tau tema na skupnom djilejši vogrske pa avstrijske vlade. Po tistom je en čas malo baukše bilau, dapa tau

pitanje je eške itak nej cejlak rejšeno, ka je Raba eške itak nej takša, kak bi mogla biti. Zatok pa varaški prejdnji več ne zavüpajo tak Avstrijcom kak prvin. V tej vraučni dnevaj ne šficao samo zavolo vročine, liki zavolo toga tö, ka se branijo proti plani, po sterom ščejo Avstrijci čisto pri granici zozidati en velki kompleks, gdej bi žgali smetje iz cejle Avstrije in bi tak dobivali energijo. Varaške prejdnje je tau tö razčemerilo, da so za plane sežigalnice odpadkov (hulladékégető) zvedli samo te, gda so že tej bili pripravleni pa skurok vse odlaučeno. Varaš pa avstrijski Sveti križ/Heiligenkreuz mata skupni industrijski

park. Istina, ka bi se sežigalnica zozidala na avstrijskom tali parka, dapa če je prej en tau industrijskoga parka naš (istina, ka menjši tau), te bi nas tö mogli pitati, ka se dela v tom parki. Tak mislijo varaški prejdnji, steri se bodjijo, ka te velki kompleks krajzeme volau turistom, steri bi prišli v Varaš pa okolico. Ta pokrajina se pa šče dugoročno iz turizma gordržati. Vej pa samo tau bogastvo mamo. Lejpo krajino, stero so eške nej ranili z »grdimi« objekti. Čisti luft, čisto vodau, lejpe gauške, bogato floro pa fauno... Varaš zadnje čase dosta pejnez potrauši na termalno riviero, stera se zida zar za cerkvijo.

Varaške prejdnje je firma Begas, stera bi sežigalnico zidala, pozvala v Beč/Dunaj, gde že majo en tak objekt. En tau članov samouprave je protestiralo tak, ka so spoj nej šli, dapa tiste, steri so tam bili, so tö nej mogli prepričati (meggyőzni), ka de tau nam dobro. Sežigalnica v Beči stoji na brejgi Dune pa se Dunajčani trno štimajo z njauv, ka je plane za tau zidino napravo prištamani arhitekt Hundertwasser. Varaška delegacija je leko poglednila kemični proces predelave odpadkov, »srce« sežigalnice, odkec vse tau vodijo, nejso njim pa pokazali, kak smetke vcujvozijo, kak je prebirajo,

selektirajo. Varaški župan, *Tibor Viniczay*, steromi so težko rejč dali, je pravo, ka leko ka v enom takšnom völkom varaši, kak je Beč, sežigalnica slüži naravovarstvenim ciljem, dapa nikak se ne šika v takšno krajino, kak je naša. Na kejpaj je pokazo, ka je že raur bioelektrarne, stero so ranč tak zozidali v avstrijskim deli industrijskoga parka, dosta višeša, kak je varaška cerkev, raur sežigalnice bi pa bila trikrat tak viska. S tejm bi cejlak pokvarili kejp lejpe pokrajine, pa te smo eške spoj nej gučali od vonjila, smradi pa o tom, ka dolgo-ročno kak de tau vplivalo na pokrajino, na zdravje lidi. Župan je gordjau pitanje, kak leko ena firma zozida iz naši pejnez nika tašoga, ka mi neščemo, vej pa firma Begas bi zidala iz pejnez iz Evropske unije. Predsednik komisije za varstvo okolja Béla Labricz je pravo, ka on da valati, ka je tau trno moderna tehnologija, dapa kakoli trdijo, ka je tau nej nevarno, nikak bi si nej želo, ka bi se na meji nacionalnih pa naravnih parkov, pauleg varaša, steri šče živeti iz zdrav iliščnoga turizma, »žgalo smetje«. V Monoštri pa okolici živi petnajst gezero lidi, ogrožena bi leko bila njina prihodnost.

Marijana Sukič

Šalovci: simpozij »Borut Brumen – etnolog in mirovnik«

MOŽ DEJANJ, HUMORJA, AKCIJE IN ZALJUBLJEN V AFRIKO

Pred letom dni je star 42 let umrl izredni profesor dr. Borut Brumen, predstojnik oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo na ljubljanski Filozofski fakulteti. Borut Brumen, rojen v Markovcih na Goričkem, kjer sta bila starša učitelja, je bil med akademiki nevsakdanja oseba, saj so ga njegova življenjska radost, socialna inteligenca, politična intuicija in iskren

ni, časi identitete v istrski vasi Sv. Peter (izšla leta 2000).

Da bogata življenjska pot in raznoliko strokovno delo Boruta Brumna ne bi poniknila v pozabo časa, sta bila letos dva spominska simpozija, in sicer na začetku junija v Ljubljani in v drugi polovici julija – 21. in 22. – v Šalovcih.

V sodelovanju z občino in osnovno šolo Šalovci so simpozij »Borut Brumen – etno-

dila v Severno Afriko, ki jo je spoznaval skupaj s francoskimi, predvsem pa nemškimi raziskovalci – zanimali so ga aktualni in tipični problemi, med katerimi je bilo tudi nasilje v tem prostoru.

Nadvse zanimiv in večstransko pomenljiv je bil referat Mojce Ramšak z ljubljanske Fakultete za podiplomski humanistični študij: Opravljanje in obrekovanje na de-

Dr. Borut Brumen v Severni Afriki. Fotografija je objavljena na zloženki, ki je spremljala razstavo *Prostori soočanja v soboškem Pokrajinskem muzeju*.

ljuski pristop postavili tudi za eno izmed ključnih oseb v javnosti. V njej je bil mož dejanj, humorja, akcije ter oster kritik enoumja in terorja političnega razreda. Postal je tudi eden izmed najboljših svetovnih izvedencev za Severno Afriko. Najprej je služboval v Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti, zatem se je izpopolnjeval na Freie Universitaet v Berlinu in London School of Economics. Na ljubljanski Filozofski fakulteti je predaval evropske študije, etnologijo Evrope in etnologijo Afrike. Strokovne prispevke je objavljaval v številnih publikacijah po vsem svetu, je tudi avtor knjig *Na robu zgodovine* in *Spomina: Urbana kultura Murske Sobote med letoma 1919 in 1941* (izšla 1995) ter *Sv. Peter* in njegovi časi: Socialni spomi-

log in mirovnik« organizirali Regionalni center za tehnično kulturo Slovenije – Murska Sobota, Pomurska akademsko znanstvena unija in Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo ljubljanske Filozofske fakultete. Junija pa je bila v murskosoboškem Pokrajinskem muzeju spominska razstava z naslovom *Prostori soočanja*.

Uvodni referat za simpozij v Šalovcih je na temo Borut Brumen med Evropo in Afriko pripravil dr. Bojan Baskar z Oddelka za sociologijo ljubljanske Filozofske fakultete. Poudaril je zlasti, kako je B. Brumen izbiral teren za raziskovanje, denimo istrsko vas Sv. Peter, in skozi tamkašnje proučevanje še temeljito seznanjenost z Mediteranom. Od tu ga je raziskovalna pot vo-

lovnem mestu – zabava ali psihološko nasilje. Hodniki, kadilnice, garderobe, toaletni prostori, službeni vhodi, očem skriti vogali, jutranje in opoldanske kave, odmori za malico, so prostori in trenutki na delovnih mestih, kjer se izmenjuje strateško blago – novice. Večja je napetost med zaposlenimi iz različnih vzrokov, več je opravljanja, ki ima lahko za posledico hude travme, marsikdaj celo samomore, kažejo tuji podatki. »Profesorji za govornice so povsod,« pravi raziskovalka in meni, da je treba osebo, ki opravlja izločiti iz skupine in jo zмести. Več je opravljanja tudi v okoljih, kjer zaposleni ne dobijo pravih informacij iz delovnega okolja; kjer vodilni prikrivajo podatke.

Jelka Pšajd je predstavila

Prvo mladinsko športno srečanje Slovenske zveze

Slovenska zveza letos oprvin planira športni program za porabsko mladino. Zvojn kulturni programov, kulturni skupin na šaulaj mo prejk športa tu sprobavali pridobiti mlajše pa mlade. Vaj pa če kauličkaj malo dobijo volo za slovenski gonč, do sprobavali pa vöjpali se malo pogučavati, je že nej zaman. Drugo je pa, ka za dobro zdravdje tu nika leko včinimo za nji. Oni naj se tu leko spoznajo, se padašivajo med seov, se leko dobro majo. Dobro peldo pred seov do leko vidli od mladi ženske pa stari pojbov. Srečanje bau v nedelo, 27. avgustuša, zadvečerek od 3.00 vöre do večera na športnom igrišči v Slovenskoj vesi. Na srečanje smo pozvali Slovence iz vsakše porabske vesi pa iz vasnic iz Prekmurja, s sterimi največ vküper delamo. V malom nogometi do se špilali med seov šaularski mlajši, stari podje pa ženske.

I. Šaularski mlajši: *Števanovci, Gorejnji Senik, Dolenji Senik pa Bakovci*

II. Stari podje: *Andovci, Sakalovci, Čepinci pa Pertoča*

III. Ženske: *Števanovci, Slovenska ves, Pertoča, Cankova*

Mlajši do se špilali dvakart 10 minutov, ranč tak ženske, stari podje pa dvakart petnajset minutov. Za sodnika smo prosili športnika iz Pertoče.

Zvojn toga de eške atletika, kak sto vej najbola brž bežzati 100 metrov pa najbola daleč ličiti malo labdo. Za šaliti de se „tollaslabda“, zmaj piščavati v luft (sárkányeregetés) ali modele motorni avijonov piščavati v luft. Med najbola krepšimi do se pa leko vauže vlačile. Za tiste, steri se radi gibajo, de gimnastika. Töj računamo tak na mlajše kak vözraščene. Tadale si pa ške zmišlavamo. Pri organiziranji srečanja so nam na pomauč Laci Kovač, Karči Holec, Ilda Pustai, Karči Dončec, Monika Šooš, Pišti Nemeš, Tomaž Časar, Jože Grebenar, Hilda Vogrinčič, Stanko Črnko, ravnatelj OŠ Bakovci in Janez Flisar.

Klara Fodor, sekretarka

rezultate projekta zbiranja »grdih« besed. Za projekt so se v soboškem Pokrajinskem muzeju odločili, ker želijo zbrati ustno dediščino, ki izginja, hkrati pa je del našega vsakodnevnega izražanja, vendar se zaradi etikete grdega in sramotnega ne zapisuje in pospešeno izginja. Zbiranje »grdih besed« je potekalo tudi v Porabju – rezultat pa je knjižica z naslovom *Še zdaj, na ta sveti dan, moraš preklinjati?* Ker ustna dediščina najbolj izginja, nadaljujejo s terenskim delom zbiranja domačih hišnih imen v Pomurju in Porabju.

Barbara Županek je pripravila referat *Barbarske gostije, rimsko posodje – kaj pomeni biti Rimljan*; Jože Hudales je referat naslovljen *Borut Brumen in aktivistični koncept muzejev*; Franc Kuzmič: *Raziskovanje*

in obdelava domoznanstva kot nenehen proces, o azilu in azilski politiki je govorila Uršula Lipovec Čebtron. Referate in razprave so še pripravili: Jana S. Rošker, Boštjan Kravanja, Rajko Muršič, Ivan Lešnik, Katarina Juvančič, Zdravko Zupančič, Dimitrij Mlekuž, Alenka Černelič Krpošelj, Vera Klopčič, Jaka Repič, Bogdan Lešnik in Cvetka Hedžet Tóth.

V program simpozija je bil vključen tudi začetek praznovanja drugega praznika občine Šalovci. Uvodni dogodek v občinski praznik je bila otvoritev razstave *Prostori soočanja Borut Brumen 1963 – 2005* v osnovni šoli Markovci, različne prireditve pa se bodo vrstile v Čepincih, Dolencih, Domanjševcih in Šalovcih do 15. avgusta.

eR

ROMANJE NA PTUJSKO GORO

Kak že par lejt, tak je Slovensko društvo v Budimpešti letos tō vodila paut pá v matično domovino Slovenijo. Šli smo na prauško na Ptujško goro. Tau romarsko mesto je pri varaši Ptuj.

Pri spomeniki sedem manternikov v Odrancih na graubišči

Napotili smo se v soboto, 15. juliuša. Prvi den smo se stavili v Odrancih. Sé nas je pozvau dekan gospaud Lojze Kozar. Gospaud Kozar je že večkrat meo sveto mešo pri nas v Budimpešti, zdaj smo pa mi šli k njim. Podne je bijo, gda smo ta prišli in smo se pozdravili. Gospaud Kozar nam je notri pokazo lejpo cerkev, stera tri tōrme ma. Spoznali smo zgodovino vesi pa te cerkvi. Ka vse se je tū zgodilo? Tau cerkev so začnili zidati l. 1964. Gda so zidali kupolo, se je zgodila nesreča in je mrlau osem moškov. Tau so njini manterniki. Tōrme za zvonauve so naprajli lani in je posvečali. Od l. 2000 pa je romarska cerkev. Veseli smo bili, da smo se srečali z gospaudom Kozarom, vej smo že postali prijatelji. Okrepčili smo se nej samo pri gospaudi, liki pri Družnikovih tō, in se potem napotili proti Ptuj. Tū smo spali dve noči v mladinskem prenočišču »Kurent«.

V nedelo, 16. juliuša, smo šli k velki meši na Ptujško goro. Sploj lejpa meša je bila, molili smo zatau, naj bau več dūhovnikov. Po meši nam je eden menih notri poka-

zo zgodovino cerkve, stero so Tōrki tō gora vužgali. V Odrancih je moderna cerkev, ta pa je na začetki bila čisto gotska, pozneje so jo pa obnavili, tak je prišlo do toga, da najdemo tū baročni pa

renesančni stil tō. Sploj zanimivi je oltar. Marija drži maloga Jezusa in na šurko pod njenim plaščem so vsi tisti bogati, steri so začnili zidati cerkev, pa drūgo lüstvo tō, naj je Marija s plaščem varuje. Tak pripovedajo, ka je prej na drūgom brejgi živala ena grofovka držina pa so meli slejpo hčerko. Nejsjo jo mogli ozdraviti, te pa so Boga prosili za pomoč. Ta grofovka dejkla je gnauk začnila kazati prauti tej gori, pa

Gospaud Gerenčer nam je ponūdo svojo vino

prajla, ka vidi, ka se prej tam svejti. Zatau so starišje tū začnili cerkev zidati. Po bojni je dugo zaprejta bila, vse so na nikoj spravili. Tak ka so jo zdaj komik vred vzeli. Leta

2010 bau 600 lejt stara in se že pripravljajo na obletnico. V nedelo popodne smo se srečali s ptujskimi likovniki, steri so pri nas l. 2002 meli razstavo. Oni so nam notri pokazali varaš Ptuj, stari tau varaša. Tū je že prej v kameni dobi (kōkorszak) živelu lüstvo. Gda so Rimljani bili tū, te je varaš meo 40 djezero lüstva, zdaj pa samo 18-20 djezero. Te so ga zvali Poetovio. Tū so izvolili enoga rimskoga cesarja. Varaš so večkrat požgali Huni, meli so ga Avari, Franki, salzburški nadškofje, napadli so ga Madžari. Dapa varaš si je vsigdar nazaj pomogo, šče po Tōrkaj tō. V Sloveniji ma najbolje stare spomenike. Gnes je gospodarsko središče, mesto vinskih kleti, ka so kaulek varaša Slovenske gorice, Haloze. Tū teče Drava. Lepau ponauveni grad je na brgej, tū je pokrajinski muzej. Varaš ma več cerkve, minoritsko tūdi pa samostan. Na Ptujski gori so tō minoriti. Ma varaški tōren, Orfejusa spomenik, tam je gledališče tō.

Kurente smo zdaj samo na kejpi vidli. Kurentovanje je februara ali marciuša, zavisi od toga, gda je fašenek. Vido

se nam je te varaš, več geze-rolajtna zgodovina.

V ponedeljek, 17. juliuša, smo potovali prejk Radgone v Avstrijo v Potrno/Laafeld. Tū smo poglednili Pavlovo ižo,

muzej. Z voditeli Kulturnoga društva člen 7. smo se že maja spoznali v Budimpešti. Lepau majo vōnaredjeno Pavlovo ižo. Tū je živelu družina Avgusta Pavla. Gospa Kristina Pōrsch nam je vse pokazala in povedla, ka vse se je zgodilo s štajerskimi Slovenci. Nejsjo se smeli v šauli včiti slovenski materni jezik, tam, gde so slovenske vesi. Zdaj se že leko redno vči pa fakultativno tō. Dosta knjig so že vōdali, večjezične.

Pred oltarjem na Ptujski gori

Nejdavno so ustanovili pevski zbor. Mi smo je pozvali za december, naj pridejo na božični koncert.

Po fajnski malici smo se napautili nazaj v Slovenijo, v Radence. Tū so nas čakali člani zbora »Radenska«, ka so nas pozvali lani decembra, gda so bili pri nas. Poglednili smo muzej, zdravilišče, malo smo se pogovarjali, vej smo pa stari znanci. Presenetili so nas z obedom, ka smo nej čakali. Takšno dobro prekmursko obaro smo jedli kak šče nikdar nej. Zraven smo pili vino Lunežnikovca, ka oni tō majo gorice na Goričkem. Nejsmo se mogli paščiti, pa nas je že v Strehovcih čako bivši veleposlanik Andrej Gerenčer. Gospaud Gerenčer nas je pozvau, ka se poslovimo. Kak gostūvanje je bilau pripravleno. Gospa Liza pa sestra in Anica Dražnik so telko mesa, pogač, bejklinov spekle, samo smo gledali. Tū

nas je šče čako generalni konzul Marko Sotlar s sodelavkami pa vojaški ataše Ljubomir Dražnik. Gospaud Gerenčer tō ma gorice, vinko klet. Bilo je veselje, petje, vse. Tau je bila naša zadnja postaja v Sloveniji. Težko smo se zdignili v sedmōj vōri, v zadnjem minuti, vejpa do edenajste vōre smo mogli biti v Pešti, da dobimo ešče zadnji metro. Vsigdar smo se dobro počūtili v matični domovini Sloveniji. Zdaj smo pa šče meli telko

nas je šče čako generalni konzul Marko Sotlar s sodelavkami pa vojaški ataše Ljubomir Dražnik. Gospaud Gerenčer tō ma gorice, vinko klet. Bilo je veselje, petje, vse.

Tau je bila naša zadnja postaja v Sloveniji. Težko smo se zdignili v sedmōj vōri, v zadnjem minuti, vejpa do edenajste vōre smo mogli biti v Pešti, da dobimo ešče zadnji metro.

Vsigdar smo se dobro počūtili v matični domovini Sloveniji. Zdaj smo pa šče meli telko

prijetni presenečenj (meglepetés) kak nikdar nej. Takšno vljudnost, lūbezen do nas smo nej čakali. Začnilo se je že v Lendavi, v menjalnici. V Odrancih, v eni mali vesi, »Pri Črncu« smo takšen obed dobili taunjo, ka v Pešti bi ga nej v gostilni Gundel. Potem šče vabilo Dražnikovi pa Gerenčerovi. Isto pristrčnost smo čūtili v Ptuj pa na Štajerskom. V Prekmurji pa je vsigdar tak bilau, kak če bi prišli k sestram ali bratom domau. Dosti lejpora smo vidli, nauvo znanje smo si nabrali, prijetna doživetja smo meli.

Vsakšomi se lepau zavali-mo, sto je našo potovanje pomago, Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu v Ljubljani, Javnemu skladu za narodne in etnične manjšine v Budimpešti in Zvezi Slovencev na Madžarskem.

Irena Pavlič
predsednica društva

OD SLOVENIJE...

Slovenija bo predsedovala EU

Konec tega leta se zaključuje prva faza priprav na predsedovanje Slovenije Evropski uniji v prvi polovici leta 2008, ki poleg oblikovanja prvega osnutka prioriteta predsedovanja, kadrovske priprave in sestave finančnega načrta obsega tudi zbiranje izkušenj od držav, ki so že predsedovale povezavi, je dejal predsednik slovenske vlade Janez Janša. Ob tem je izrazil prepričanje, da bo imela vlada dovolj časa, da se dobro pripravi na to zahtevno nalogo.

Več turistov

Junija je slovenske turistične kraje in znamenitosti obiskalo 236.692 gostov, kar je za dva odstotka več kot v istem mesecu lani. Po prvih podatkih državnega urada za statistiko o turističnem prometu so v Sloveniji v prvih šestih mesecih letos zabeležili 1.030.440 turistov oziroma za en odstotek več kot v enakem obdobju lani. Glede na statistične podatke se je v prvi polovici leta v Sloveniji mudilo največ gostov iz Italije (20 odstotkov), Avstrije (17 odstotkov) in Nemčije (14 odstotkov).

Oče Jumbo Jeta obiskal Slovenijo

Goriško je obiskal glavni načrtovalec letala boeing 747 in upokojeni podpredsednik družbe Boeing Joseph F. Sutter, sicer potomec slovenskih staršev. Potem ko mu je Univerza v Novi Gorici za izjemne dosežke na področju svetovnega razvoja letalstva podelila častni doktorat, si je v Rožni Dolini ogledal prostore univerze in se sestal s predsednikom Danilom Zavrtanikom. Sutter se je slovenskim staršem rodil leta 1921. Po končanem študiju aeronavtiške se je zaposlil v družbi Boeing in pred pol stoletja postal glavni načrtovalec letala boeing 747, zaradi česar je po svetu znan kot »oče Jumbo Jeta«. Sodeloval je pri razvoju praktično vseh Boeingovih letal v drugi polovici prejšnjega stoletja, leta 1986 pa se je kot podpredsednik družbe Boeing tudi upokojil.

MLADINA NE VEJ, KAK SE KRÜJ SLÜŽI

Kak sam se proti Senika pelo z autonom, pri cesti so njive tak vögledale, kak če bi velke ponjave bile taprestrejte, zato ka je pšenica že cejlak ozrejlila. Dja sam se tō zato vozo gor pa dol, naj leko poslikam en kombajn, šteri ženja. Cejlak do Gorenjoga Senika sam se pelo, dapa enga sam nej vido. Pa je fejst vraučē. Vsakši se je pod sejncō potegno. Samo edna starejša ženska, Šerina Micka, je obračala senau nej dalač od poštiē.

• *Nej vraučē?* - je pitam, gda skrajēj pridem.

»Vrauča je, samo ka vejmo. Tau pri cesti dola moramo spucati, zato ka je ovak grdo. Zdaj, gda je že vsepovsedik menje mare, že v več mesti gorostane trava, tau je pa nej lejpo tū v sredini vesi.«

• *Vi ste tau dolapokosili?*

»Vejn kositi, dapa nej sam ge kosila, liki sin. Tū težko kosi, zato ka je vse puno te betonske soje. Tak tau pravijo, ka tak vögleda kak cintor, te falat, te soje so taše, kak če bi križi bili. Zdaj pogledni, če ne gledajo tak vō. Gda so telefon vlekli, te so je postavili.«

• *Zdaj te potejm tažgali tau senau?*

»Eške gnes tazažgem, zato ka je tak vōdano, ka samo po pravici v terek pa v petek leko žge.«

• *Vi tau držite?*

»Ah, vraga. Včera sam tō kūrila tam vrkaj. Te trbej kūrili, gda je süjo, zato ka te se ne kadi pa bola gori. Bojati se tū nej trbej, zato ka tau nede gorelo, kaulivrat samo trava gé. Če bi pa tak bilau, te bi pa brz leko pogasili, zato ka je pau-lek potok.«

• *Dosta grünta mate?*

»Tau, ka tū vidite, gor do rama pa se dol do pauti vse. Zdaj eške te njive vse delamo, dapa kak dolgo, tau ne vejmo. Doj si pokauso,« kričijo za sinaum.

»Pa vejš, zdaj pa v krčmej „aldomaš“ moram spiti,« pravi on. »Dočas mo ge ladala, dočas mo delala,« pripovedjajo tada-la. »Dvej hčeri mam, one delat

odijo. Gda domau pridejo, tisto je že vse malo gé. Sin je doma pa on mi zato kaj pomaga.«

• *Prvin bi tau velki grej bijo, če bi stoj etak senau tažežgo kak zdaj vi, nej?*

nej meli, ka bi polagali. Vsakši grm pa vse smo vōpoželi, zdaj je pa že tak, ka nikoma nej trbej. Ge tō samo edno kravo pa edno telico mam.«

• *Ka delate z mlejkom?*

Šerina Micka v tej vročini tō ne počiva

»Prvin se je vsakši brigo, ka naj ma polaganja. V Slovensko ves smo ojdli šance kositi, ka smo krmo spravljali. Tri mare sam mejla. Mauž je betežen biu, v špitalaj biu, pa smo

»Tū kaulivrat mi sausedge tano-sijo. Tak ka ge mlejko vse odam. Zdaj je tak gé, ka zdaj več nega mlejka, ka je krava breja. Zdaj mi sebi tō kipujemo.«

• *Vi dosta mlejka nücete na den?*

»Naš sin rano zazranka že mlejčen kafej pige. Pa kukarč-ne žgaunke vcuj. Iz Slovenije nosimo melo, zato ka pri nas se ne da küpti.«

• *Vidim, ka mate pšenico. Kak te žetvo delali, z rokau ali s kombajnom?*

»Zdaj že tak pet-najset lejt nazaj s kombajnom ženjamo, dočas smo pa z ro-

kauf. Snaupke smo domau pelali pa smo z rokauv čepkali. Žmetno delo bilau.«

• *Zdaj več te ne nücate cape?*

»Kak bi je nücali, gda je več ranč nejmmo.«

• *Mašin nej odo kauli po vesi mlatit?*

»Kaj bi pa nej odo. Vküper smo sklali snaupke pa te od iže do iže üšo. Šteri je pa malo emo, edna kaule ali dvauja kaula, tisto smo pa te vküp-zvozili. Naj se zajde mašin dojpstaviti.«

• *S capami je zato mlatiti nej léko delo bilau nej?*

»Nej je léko bilau, zato ka fejst je trbelo čepkati. Potistim pa dosta trbelo rešetati. Gda smo s tejm zgotauvili, te smo pa zrnje gorsipali na bintli. Etak so te praj pa pleve krajodišle.«

• *Kelko mejtrov silge ste dobili gnauk?*

»Tak dosta smo zato nej meli, tak osemtresti žaklov. Tau je skur dvajsti mejtrov silge bilau. Če je süjo bilau, ka dugo nej bilau dežgi, te smo na mesto sklali, če je pa vlažno bilau, te smo pa eške sišili. Te je zato telko dobro bilau, ka te smo želi z rokauv, gda je zrnje süjo bilau. Zdaj pa gda kombajn pride, te poženja. Ne šte se, če je süjo ali nej. Zdaj moja hči tū bila venej v Sloveniji, gda so žetvo delali tak po starom.«

• *Vi ste nej šli?*

»Nej, samo so mladi šli. Zato, ka ona tašo eške tak nej vidla, gde bi pa vidla. Taši stari kak sam ge, eške tak vejmo, kak se tau dela. Ge sam ji gnauk kazala, kak se žetva dela, pa cape tō. Ge več je tū nejmmam, zato ka so se strli, pa nikoga nega tašoga, sto bi je redo. Tak sam pravla, ka mo mogla edne cape nazajsprajti. Tau mladi že nika ne vejo pa kositi tō ne vejo. Ge sam sama žetvo delala, če mauž nej bijo doma, ka delat üšo. Če je kosa dobro bila vküper napelana, te žetvo nej bilau lagvo kositi. Zdaj več mladina tak ne vej, kak se krüj slüži.«

K. Holec

»Tüj je težko kositi, ka je puno z betonskimi sojami,« pravijo

DIJAKI NAJ BI SE ZAPOSLOVALI V POČITNICAH?

Zahteve prebivalstva glede življenjske ravni od leta do leta naraščajo. Za mladino so postali statusni simboli najnovejši tip mobitela, digitalni fotoaparati, kamera, letovanje brez staršev, udeležba na državnih ali meddržavnih prireditvah, kakovostno športno oblačilo, motorno kolo...

Nekateri starši lahko zagotovijo te stvari svojim otrokom brez nadaljnega, večina otrok pa lahko uresniči del svojih sanj le z delom in se zato zaposli, namesto da bi brezskrbno uživala počitnice, da bi regenerirala svoje moči za novo šolsko leto, da bi se učila jezike... Letos ima možnosti za zaposlitev nekaj manj dijakov oziroma študentov kot lansko leto. Vzrok za to je visoka brezposelnost, ki se giblje v naši županiji nekje med 5,6 in 7 odstotki. Z vprašanjem zaposlovanja dijakov v počitnicah se ukvarjajo razen Zavoda za zaposlovanje, staršev, psihologov, delodajalcev tudi pedagogi. Večina pedagogov je proti zaposlovanju dijakov. Tisti, ki pa odobravajo njihovo zaposlovanje, argumentirajo to s primerom Združenih držav, kjer ima skoraj vsak dijak svoje delovno mesto, in ne le v počitnicah. Tako si prislužijo žepnino in sredstva, ki jih lahko koristijo pri svojem študiju in za zabavo. Smatrajo za pozitivno tudi dejstvo, da se učenci ob delu z odraslimi pravočasno soočajo s problemi, ki se pojavljajo na delovnih mestih in se jih naučijo reševati. Profesorji, ki so proti zaposlitvi dijakov, sicer priznajo omenjene pozitivne vplive, opozarjajo pa na psihosomatične poškodbe, ki znatno presega omenjene vrednote.

Pogovarjala sem se z direktorico podružnice Zavoda za zaposlovanje Železne županije z gospo *Ilono Vigh Harangozó* o možnostih poletnega zaposlovanja dijakov oziroma študentov v naši županiji.

„Poleg Šolske organizacije Rébusz - Diákmeló in Visokošolske pisarne Karrier, ki sta

prisotni tudi na spletnih straneh, tudi naša podružnica informira interese o možnostih zaposlovanja dijakov. Seveda tudi sami dijaki lahko najdejo zaposlitev pri sorodnikih oziroma pri znancih – podjetnikih.“

• *Od katerega leta starosti se dijaki lahko legalno zaposlijo?*

„Od prvega letnika srednje šole naprej, torej od 15. leta starosti. Lahko pa delajo po osem ur dnevno, a le podnevi. Od 22. do 6. ure je zaposlitev

mladoletnika, torej dijaka, ki še ni dopolnil 18 let, strogo prepovedana.“

• *Kakšne možnosti nudijo za delo mladim?*

„Možnosti je veliko, omejuje jih le trezna glava. Z veseljem se dijaki zaposlujejo v trgovskih centrih, to je v super- in hipermarketih, kjer zlagajo blago na pulte, v tovarnah, kjer večinoma pakirajo gotove izdelke v zaboje, opravljajo sezonska kmetijska dela, kot je obiranje sadja, prodajajo sladolede, raznašajo reklamno gradivo in podobno.“

• *Lahko bi torej rekli, da opravljajo predvsem posle, ki pri odraslih niso iskani.*

„Tega ne bi rekla. Najdemo dijake tudi v administraciji. Le da priučevanje za takšno delo traja precej časa in ni rentabilno priučiti nekoga za posel, ki ga bo opravljal le en mesec. Z veseljem ga pa priučijo v primeru, če je pripravljen celo leto po tri-štiri ure dnevno

opravljati to službo. Če najdejo dijaka ali študenta za tak posel, ga veliko raje angažirajo kot kakšnega starejšega nezaposlenega, ki se težko nauči kaj novega, ki se težko prilagaja novim okoliščinam, ki ne zna delati z računalnikom, ne obvlada jezikov, zahteva pa višjo plačo.“

• *Lepo bi bilo, če bi dijaki našli zaposlitev tudi v tujini.*

„To je realna možnost, ker veliko število študentov gre na sezonsko kmetijsko delo v Avstrijo in Nemčijo, da se poleg

ttega, da si prislužijo dober denar, naučijo še jezik. V tujini se zaposlijo večinoma od šest do osem tednov.“

• *Ali morajo tudi dijaki plačevati dohodnino?*

„Seveda morajo. Če pridejo v našo podružnico, pri nas brezplačno dobijo priložnostno delojemalsko izkaznico in na podlagi višine dohodka lahko kupijo na pošti specialne znamke določene vrednosti, ki vsebujejo aktualni davek, prispevek za socialno zavarovanje in pokojninsko zavarovanje. Prednost te legalne zaposlitve je, da se bo to delovno razmerje vštelo v delovno dobo in v pokojnino. Mora pa biti to delovno raz-

merje priložnostno, kar pomeni, da pri enem delodajalcu lahko delajo največ 15 dni. Potem lahko grejo k drugemu podjetniku in se čez dva tedna ponovno vrnejo k prvemu. Torej če najdejo zaposlitev pri dveh podjetjih, lahko delajo kar mesec ali dva.“

• *Kateri so vzroki za sezonsko delo dijakov oziroma študentov na podlagi vaših izkušenj?*

„Dijaki srednjih šol se zaposlujejo večinoma zaradi materialne koristi, boljše povedano zaradi materialnih težav, da bi si jeseni lahko nabavili s prisluženim denarjem najnujnejše šolske potrebščine. Pri študentih ima prednost strokovna praksa, ki jo pridobijo v proizvodnji in ki jim pomeni pri poznejšem iskanju dela določene prednosti.“

• *Zanima me še vaše osebno mnenje, ali ste za ali proti zaposlitvi dijakov v šolskih počitnicah?*

„Prepričana sem, da je zaposlovanje dijakov med šolskimi počitnicami nedvoumno pozitiven pojav. Lahko bi našla celo vrsto argumentov, med katerimi je najvažnejša možnost komunikacije, ki so jo v šoli izpodrinili razni testi. Pa tudi to ne škoduje, če mlad človek na nekaterih področjih preizkusi svoje sposobnosti. To mu bo le koristilo. Naučil se bo delovne kulture, naučil se bo prilagajati se razmeram in delovnemu kolektivu. Naučil se bo, da delovno mesto v prvi vrsti ni za to, da si on prisluži denar, temveč predvsem za to, da zadovoljuje želje potrošnika. Delo v počitnicah torej veliko prispeva k vzgoji dijakove osebnosti.“

Suzana Guoth

... DO MADŽARSKE

Parlament je zadnji dan pred počitnicami delal s polno paro

Madžarski parlament je zadnji dan pred parlamentarnimi počitnicami obravnaval več zakonov. Sprejel je novelo zakona o javnem šolstvu ter visokem šolstvu, najpomembnejša sprememba je uvedba delnega razvojnega prispevka (šolnine), ki ga bodo morali študentje plačevati po letu 2007. Državni zbor je s spremembo zakona o odškodnini žrtvam političnega nasilja podaljšal rok za vložitev prošnje za odškodnino do konca leta 2006. Novela zakona o nezdružljivosti funkcij določa, da je poslansko mesto v madžarskem ali evropskem parlamentu nezdružljivo z vodilno funkcijo v upravi ali kontrolni komisiji podjetja v državni lasti ali lasti samouprav. Državni zbor pa ni sprejel novele volilnega zakona o volitvah parlamentarnih poslancev. Po predlogu vladne koalicije bi se leta 2010 volilo le 298 poslancev namesto sedanjih 396. Novelo dvotretjinskega zakona je opozicija zavrnila. Enako se je zgodilo z novelo zakona o lokalnih samoupravah, kjer je vlada med drugim predvidevala ukinitve notarstev v krajih, ki imajo manj kot tisoč občanov.

Madžarska podpira prizadevanja Turčije

Madžarska podpira priključitev Turčije k Evropski uniji, je izjavil predsednik Republike Madžarske László Sólyom ob obisku turškega predsednika Ahmeta Necdetta Seherja. Na pogovorih je madžarski predsednik izrazil zadovoljstvo ob uspešnih priključitvenih pogajanjih Turčije, obenem pa izpostavil, da Madžarska podpira združitev Cipra, za katero sprejema načrt generalnega sekretarja Združenih narodov Kofija Annana.

Tek v spomin na monoštrsko bitko

V okviru Monoštrskih zgodovinskih dnevo so 29. julija priredili tek v spomin na monoštrsko bitko. Na zdaj že tradicionalni prireditvi so sodelovali tekači iz Madžarske, Slovenije, Hrvaške in Avstrije.

www.porabje.hu

Vsikši gnesden vej, ka je leksikon knjiga. Pa vsikši vej, ka je v toj knigi čüdo dosta rejči nut spisano. Inda svejta so v leksikone leko gledali sami trno včeni lidge, vej so pa prousti lidge eške nej vedli vsi pisati, pa knige so tö bile bole rejdkke. Leksikoni pa eške bole. Gnes leko najdemo leksikon na vsikšom stopaji. Pa lidge so tö bole včeni kak indasvejta. Depa nevola grata, gda se najde kakši takši, ka šké biti po vsej sili najbolje čeden od drugi lidi kouli sebe. Ja, od toga bi vam rad nika vöovado.

Tou, ka moja tašča Regina, trno čedna ženska, najbolje od vsega rada čedno pa moudro vövidi. Pa čiglij vej v takšnom iskanji modrije

velke sumarije gučati. Pa ranč takši kak Regina je gé eden poznanec iz Krčme za prvim kikkom. Un vsigdar samo včene rejči nüca v svojom guči. Tak, kak bi nej bilou domanje rejči, liki samotiste prebrane iz leksikona. Pa ga zato v našom varaši zovemo Leksikon, kak bi ga naj ovak. Té možakar, té Leksikon, ma šegou stoupiti v krčmau nikak etak:

- *Referentnin individuom delegejran dober den!*

Po najbolje normalnom bi Leksikon leko povedo:

- *Spoštüvanja vrejdnim lidam želejm dober den!*

Depa če bi tou un povedo tak po najbolje normalno, bi nej biu Leksikon, zato brž za tistim krčmaroši zapovej:

- *Vsem mobilizejranim v toj rezidenci za totalno mortalizacijo žeje, naj se degažejra kakši destilat, kaj vözavretoga ali pa sküjanoga!*

Na, tou je rejsan že tak včeno, ka bi eške Leksikon tou nej vedo znouva povedati. Znamenüje pa:

- *Vsem v toum doumi, v sterom vse mardja žeja, naj se prinese kakša palinka, vino ali pa pivo!*

Na, najvejša sreča za takšoga Leksikona je, če se sreča z gnakim modrijašom. Tak se ma šegou najti z ranč takšim možakarom, ka ga zovemo Profesor, čiglij je nej nigdar v velke šoule odo. Si pa vsikši den kaj vöpogledne iz leksikona pa po tistom

takšo guči koulivrat.

- *Že prima vista detektejram, kak so konstalajrane konkubinati v našom civitasi,* - se začüje iz moudri profesorovi lamp.

- *Absolutno, tomi ne oponejram zavolo realne ekvivalentnosti med feminilnim pa mačističnim, ka pa moramo gledati skouzi definicijo kavzalnoga disproporca iz zgodovine,* - de že malo dukše gučo Leksikon.

Profesor de za njim gučo že pet minut, Leksikon deset, pa Profesor palik petnajst, pa Leksikon pa pet minut dukše, pa za njim ... Vse dokeč ne zaprejo krčme. Gučita. Pa li samo gučita, kcuji pa tak moudro kumata, ka

se drugi čütimo zabiti kak kakši stari sumari. Pa gda po takšnom domou pridem, se čütim eške bole brezi pameti v glavej. Zato, ka moja tašča Regina, trno čedna ženska, mora pred spanjom tö moudra biti:

- *Bilancia tvoji mediokritet prtepletni z bukolističnimi...*

Na tom mestu sam več nej mogo poslušati in se zdrou:

- *Zdaj pa tüüma!* - sam skur gora počo. - *Škem samo normalno povedati: Rad bi kaj pojo pa kaj spiu!*

Trno čedna ženska pa je samo zamajnola z rokou pa si potiüma prajla, ka sam zaostanjeni kak črv v gnoji.

Miki

Ernest Ružič

PESEM ČRNIH MLAK (3)

RAZSTAVA

V soboto, teden dni po ogledu operne predstave na Dunaju, Andraž prisostuje otvoritvi mednarodne likovne razstave, na kateri so predstavljene tudi njegove slike. Prijetno presenečen ugotovi, da je na razstavi Lara, znanka s popotovanja na Dunaj, tokrat v vlogi novinarka.

Na otvoritvi mednarodne likovne razstave v Trajštofu se je trlo obiskovalcev. Na razstavi v lesenem skednju, ki je bil preurejen v galerijo, so bile razstavljene tudi Andraževe slike. Težko je bilo verjeti, da bo prišlo toliko ljudi. Najbolj ga je presenetilo, ko je sredi obiskovalcev v prostranem skednju zagledal Laro, Marijo, Tineta in še nekaj drugih znanih obrazov, za katere ta hip ni vedel, v kateri trenutek bi jih uvrstil. Časa za premislek ni imel na voljo, ker je z nastopom začela domača tamburaška skupina. Glasbi je sledil kratek nagovor Tončija Tyrana in Franza Gassnerja. Otvoritev je zaključila še ena gradiščanska narodna ali točneje dalmatinska pesem in razstava

je bila uradno odprta. Šele zdaj se je zgodilo pravo presenečenje.

Na otvoritev razstave so prišli tudi novinarji. Videl je, da je moški z izrazitimi brki držal pred govornika mikrofon z značilno oznako avstrijske radiotelevizije, tudi dve večji kameri je uvrstil med televizijske. Opazil je nekaj fotografov, ki jih ni vedel uvrstiti v noben medij.

Med pogovorom s Tyranom, Gassnerjem, Čenarjem in domačini ga je nekdo prijel za laket. Andraž je najprej pomislil, da se je kdo izmed obiskovalcev nanj naslonil, ker je bil prostor premajhen za vse prisotne. Toda ni šlo za naključen dotik, pred njim je z mikrofonom v roki stala Lara. Ko je videla njezgov začuden obraz, mu je

rekla: „Nekoč sem vam sicer že povedala, da sem novinarka, vendar ste to verjetno preslišali, kajti niste me poslušali najbolj zbrano.”

„Nisem poslušal, ker sem z mislimi že bil pri kakšni sliki ali razstavi. Tako, da ste razkrili svoj poklic, ste mi vsaj odgovorili, kako da ste zašli v Trajštof. Morali mi boste pa še povedati, zakaj vas zanima moja razstava,” ji je neprepičljivo odgovoril Andraž. Znašel se je v nerodnem položaju, ker je takrat kot sopotnice ni poslušal.

„Preveč stvari ste mi povedali v eni sapi, da bi lahko odgovorila. Sedaj bi se raje osredotočila na kratek pogovor o razstavi, zakaj me niste poslušali, lahko obdelava kasneje. Potrebovala bi tudi vašo pomoč pri dogovoru z gospodom, ki je govoril na začetku. Zanima me zlasti del njegovega govora o sodelovanju v panonskem prostoru, kot se je sam izrazil,” se je zmedla tudi Lara.

Andraž je zanimalo, za katero televizijo bo govoril o svojem slikarstvu.

Lara mu razložila: „Sodelujem pri novi oddaji na slovenski televiziji. V daljšem sklopu obravnavamo teme, ki so povezane s sodelovanjem med narodi in narodnostmi. Želimo povedati in tudi pokazati, kakšno je stanje in kaj se dogaja zdaj, ko so formalne meje držav padle in so ostale zgolj administrativne, ki so namenjene temu, da vsak pozna obseg svoje države. Tudi te meje naj bi v prihodnosti izgubljale na pomenu.” Podroben odgovor mu je bil odveč v trenutku, ko ga je bolj privlačilo tisoč drugih stvari kot pogovor za televizijo. Bolj so ga pritegnili lepi novinarkini lasje in še lepši zobje - zobe je na ženskah, ki so pritegnile njegovo pozornost, opazil najprej. Če pa so med klepetom razpustile čop in pustile, da so jim lasje padali na tilnik, potem se je Andraž že rahlo spoprijateljil z njimi, tako kot zdaj z Laro. Za razstavo v Trajštofu je izbral cikel slik, na katerih so

bile ptice v posameznem trenutku: v noči, v jutranji zarji, v jutranji megli, v dežju in snegu. Bile so ptice, ki so lahko najbolj črne vrane, lahko so nedoločljive živali, ki posamič ali v jati preletavajo pokrajino, lahko posedajo po drevesih, drsijo skozi meglo in oblake, obkrožajo sonce, ki ga je vedno slikal kot veliko žarečo kroglo. Zdelo se mu je, da je bil izbor barv kar pravi, kajti barve vseh ptic so se prelivale ali iz črne v vijoličasto ali iz sive v kovinsko sivo, le sonce in zvezde so bile v svojih, izvornih barvah. Andraž se ni spomnil, da bi v resnici kdaj videl ptice, ki bi se spreletavale v svetli lunini in zvezdnati noči, ampak Andraž ni prerisoval dela narave, ampak je ustvarjal umetniška dela. Zato je zmeraj odgovoril na opazko, da kaj takega, kar riše, ni nikjer v naravi. On je vedel, da vrane zadirčno krakajo, da lastovice, v katere je bil zaljubljen, letajo lastovičje in čebļjajo do neskončnosti ... *(se nadaljuje)*

OTROŠKI

MLAŠEČA LEJTA SOUSEDOVOGA PEPIJA

Sousedov Pepi je koulivrat najbolje poznani po tejm, ka je nej biu nigdar mali. Pa je sploj nej nigdar biu pojbiček. Pa je sousedov Pepi nej nigdar čüko v lačice. Un se je sploj nej mali naroudo. Un je vsigdar vözraščeni pojep biu. Tak si bar brodi, čiglij je nej star več kak pet lejt. Zato je nej čüudno, ka se je zgučavo vcejlak po moški.

NOUČ

Mlajši morajo večer spat iti, tou tak mora biti. Vej pa mlajši eške rastejo. Pa morajo spat iti zato tö, ka morajo starejši včasi večer sami biti. Pa morajo spat iti zato, ka starejši tak zapovejo. Na, vej je pri sousedovom Pepiji ranč tak pa nikak ovak nej. Un tö dé večer vsigdar spat. Čiglij si brodi, ka je že vözraščeni. Čiglij si tak brodi, je večer že trno trüden, ka samo v postelo spadne. Depa nouč ma svojo mouč. Tou se vej lepou vöpokazati pri sousedovom Pepiji tö. Na, nede za tisto mouč, stera se tak vidi starejšim. De za eno vcejlak drugo mouč.

Bila je nouč kak vsikša druga. Bila je nouč, ka si je človek ranč nej bi zapoumno. Če bi se njemi nej v takšoj nouči nika zgodilo. Sousedov Pepi je že spau eno štiri vöre. Vej je pa telko čednoga povedo preminouči den, kak bi nej grato trüden. Kak bi nej notraspadno v postelo pa zaspo, kak če bi ga bujli. Depa zgodilo se je, kak se ma šegou zgoditi. Od nikec se je vzelo tisto, ka je od znoutra voutlo od zvüna pa ga nejga. Ja, od nikec se je v sousedovoga Pepija nut potegno stra. Tak nagnouk se je zbüdo, pogledno kouli sebe pa v srcej ga je začnilo stiskavati. Kouli njega pa je biu nebeški mir. Venej se je nej nika genilo, v njegvi sobi je nej stopila z mesta niena senca. Pepija pa je bilou vsebole stra. Čiglij se je držo že za vözraščenoga, je skur odleto do mamine pa atine postele. Kak bi ga stoj vöstrejlo, je biu v sobi od njiva. Ata se je ranč nej zbüdo, mama pa ga je z blejdin gledala.

- *Pepi, ka ti trbej, ka?* - ga je dun pitala za eden čas.

- *Nej, nika mi nej trbej, samo ...* - njemi je trpeto glas, ka je mama brž vpamet vzela, ka ga mantra. Kak bi pa nej vpamet vzela, vej je pa njegva mama. Pa mame dun znajo, kak je s tejm.

- *Odi pa si pri nami doj leži,* - njemi je meko prajla in Pepi je spau, prva kak se je vövtegnou po posteli med mamo pa ato.

Venej se je gorvužgala tista prva sveklina, gda je Pepi pogledno ato pa mamo. Oba sta spala. Naraji se je vöpotegno iz postele. Brž je skoučo v svojo postelo. Pokriu se je gor do brade pa nazaj zaspo. Nouč je več nej mejla svojo mouč. Vej pa je nouč že preminoula. Pri zajtriki je nej mama nika gučala od nouči. Vej jo je pa Pepi tak proso z očami, naj nika ne povej nej ati nej njemi pa nej sebi. Naj nigdar nikomi ne povej, kak ga je stra za gut pa srce držo. Vej je pa un že skur vözraščeni pojep. Takšnoga skur možakara pa dun ne more samo tak meti stra v rokaj. Zato je srečen zatoga volo začno starišoma tumačiti, kak morajo starejši vküper držati, če se zgučavajo od kakšoga domanjoga dela. S tejm si je brodo, kak naj najbolje njega poslušajo.

Vej pa un od vsega dosta več vej kak kakši starejši.

Miki Roš

Zgodbe o živalih

NE ŽENSKA, NE RIBA

Se spominjate Homerja? Slišali smo že zgodbo o trojanskem konju. V Odiseji, drugi veliki Homerjevi pesnitvi, ki pripoveduje o Odisejevih dogodivščinah, se Odisej sreča s sireni.

Sirene so bile v mitologiji pomorski demoni, ki jih upodabljajo v obliki ptice ali ribe z ženskim oprsjem. Bali so se jih pomorščaki, ker je bilo njihovo petje takšno, da je človeka začaralo in omamilo.

Njihov videz je bil tak, da niso mogle biti nič drugega kakor nadnaravna bitja, sovražnice

človeškega delovanja. Pravili so, da z lepoto svojih obrazov in sladko milino svojega petja odvrtačajo pomorščake od njihovih dolžnosti, moške so se zasanjali, izpustili krmilo in ladje so se potopile. Sirene so predstavljale hkrati nevarnost in zapeljivost morja.

O sirenah pripovedujejo mnoge bajke. V Odiseji pripoveduje Homer, da je Odisej, ko se je vračal iz Troje, hotel slišati njihov glas. Da ga ne bi uročile, se je dal privezati ob jambor svoje ladje in tovarišem ukazal, naj ga nikakor ne odvežejo, tudi če

bi jih rotil, naj to storijo.

Tovariši pa so si zamašili ušesa z voskom, da se ne bi ujeli v past sirenskega petja. Ali so ta bitja zares obstajala? Obstajata tudi dve vrsti velikih v vodi živečih sesalcev, ki se imenujeta »sireni«: dugong in lamantin. Nista pa v ničemer povezani s pravljicnimi sireni.

Če pa verjamete, da so kdaj živele, se zatopite v branje Andersenovih pravljic. Nad njegovo malo sireno boste prav gotovo ganjeni.

KOTIČEK

VELIKA RDEČA RIBA

Kadar gledate v posodi, polni vode, nemirno rdečo ribico, pomislite na rdečo arapejmo, eno največjih sladkovodnih rib na svetu, ki živi v ekvatorialni Južni Ameriki.

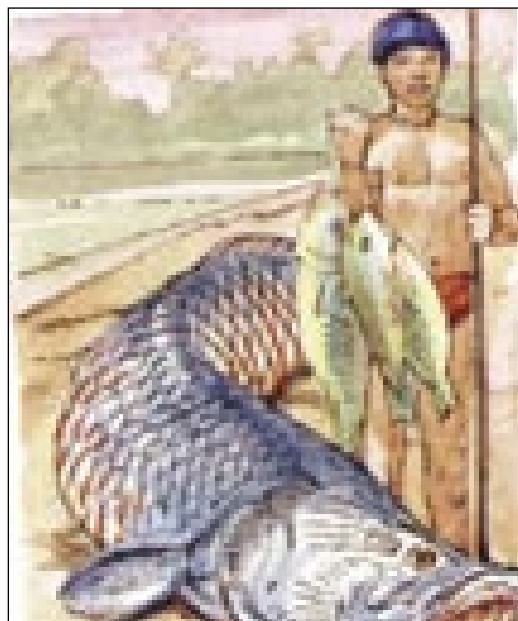
Včasih meri do 5 metrov in tehta do 200 kil. Vendar takšne mere niso pogostne. Kar velika je že 2 metra dolga arapejma, ki tehta 130 kil. Ima bleščeče siv hrbet in lepo živordeče obrobljene luski-

ne. Zadnji del telesa je polnoma rdeč.

Arapejma najrajši živi v vod-

nih tokovih, v katerih bohotno raste vodno rastlinstvo.

Nujno pa mora od časa do časa pogledati iz vode in zajeti zrak. To naredi tako bučno, da voda vsa zakipi. Na to čakajo v pirogah s harpunami oboroženi Indijanci. Arapejma je njihova poglavitna hrana. Njeno meso nasolijo in sušijo kakor polenovko. To ribo najdete tudi v Braziliji, a pod drugim imenom - piraruku.

KAUT

MLAŠEČI

Števanovčani so na bučo domau prišli

Števanovska občina je pred bučov, v soboto, 15. julija, pozvala domau lidi, steri so se gdasvejta vkraj skvatejrali iz svoje rojstne vesi. Na srečanju je bilau kaulek tresti lidi, steri so si leko poglednili predstavo gledališke skupine ZS Veseli pajdaši, v programi so pa popejvale ljudske pevke ZS. Po tistom so se pa dobili pri bejlom stoli v krčmej Konkolič. Nejs se pa spozabili od tisti popov tō nej, steri počivajo na števanovski graubiščaj. Pūše so nesli na grob pokojnoga župnika Štefana Koczjana, Lajoša Markoviča pa Štefana Tótha.

RADIO MONOŠTER
UKV (FM) 106,6 Mhz
Od ponedeljka do sobote
od 16. do 17. vōre,
v nedelo
od 12. do 14. vōre.

Porabje

**ČASOPIS
 SLOVENCEV NA
 MADŽARSKEM**

Izhaja vsak četrtek
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
 H-9970 Monošter, Gárdonyi G. ul. 1.; p.p. 77,
 tel.: 94/380-767; e-mail: porabje@mail.datanet.hu
 ISSN 1218-7062

Tisk: EUROTRADE PRINT d.o.o.
 Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 5.200 SIT ali 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD.
 Številka bančnega računa: HU15 1174 7068 2000 1357,
 SWIFT koda: OTPVHUHB

RTV SLO **PETEK, 04.08.2006, I. SPORED TVS**
 6.20 TEDENSKI IZBOR, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.25 KAKO ŽIVIMO SLOVENSKI GRADOVI: GRAD BREŽICE, 10.55 DVA SVETOVA, DOK. FILM, 11.45 DNEVNIK NEKEGA NARODA: VIHAR, DOK. SER., 12.35 OSMI DAN, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 OBZORJA DUHA, 13.45 DUHOVNI UTRIP, 14.00 VELIKA IMENA MALEGA EKRANA: RAJKO RANFL, 15.00 POROČILA, PROMET, 15.05 MOSTOVI - HIDAK, 15.40 HE-MAN, RIS., 16.10 IZ POPOTNE TORBE: POMLAD, 16.30 HOLLYJINI JUNAKI, AVSTR. OTR. NAD., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 NATIONAL GEOGRAPHIC, AM. DOK. SER., 18.25 ŽREBANJE DETELJICE, 18.35 FRANČKOV FONZEK, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT, 20.00 SLOVENSKI VENČEK: LJUBLJANA IN OKOLICA, ZGODOVINA NARODNO-ZABAVNE GLASBE, 21.05 TURISTIKA, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.50 POLNOČNI KLUB, 0.05 SEDMA MOČ OSAMOSVOJITVE - TV DNEVNIK 4.8.1991, 0.35 DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT, 1.30 NATIONAL GEOGRAPHIC, PON., 2.30 SLOVENSKI VENČEK, PON., 3.30 INFOKANAL

PETEK, 04.08.2006, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, 12.00 NAJINA MAMA JE DRUGAČNA, NEMŠ. FILM, 13.30 JASNO IN GLASNO, 14.25 ŽOGARIJA, KO IGRA SE MULARIJA, 14.55 EP V KAJAKIH IN KANUJIH NA DIVJIH VODAH, 16.55 EP V PLAVANJU, 18.45 UČITELJ LOUIS MEISSONNIER, FRANC. NAD., 19.50 MEDNARODNI KOŠARKARSKI TURNIR, SLOVENIJA - LIBANON, 22.00 SLOVENSKI MAGAZIN, 22.25 POLETNI OBLAKI, ŠPANSKI FILM, 0.00 CITY FOLK, 0.30 STRAH PRED STRELJANJEM, NEMŠ. FILM, 2.10 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.35 INFOKANAL

RTV SLO **SOBOTA, 05.08.2006, I. SPORED TVS**
 6.20 TEDENSKI IZBOR, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.45 POLNOČNI KLUB, 12.00 MEDNARODNA OBZORJA: ŠPANIJA - 30 LET POZNEJE, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.20 OD KAMNOLOMA DO DELAVNICE, DOK. ODD., 13.45 SLOVENSKI/PORABSKI UTRINKI, 14.10 WILLIAM IN MARY, ANG. NAD., 15.00 ZACH, AM. FILM, 16.25 SLOVENSKI MAGAZIN - KOZJANSKO, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 OZARE, 17.25 SOŽITJA, 18.40 PRIHAJA NODI, RIS., 19.00 DNEVNIK, UTRIP, VREME, ŠPORT, 20.00 UMOR V MEZOPOTAMIJI, ANG. FILM, 21.40 ČEZ PLANKE: ISLANDIJA, 22.40 POROČILA, ŠPORT, VREME, 23.15 BABUŠKE, BELG. NAD., 0.05 ŠTIRI DOGOĐIVŠČINE REINETTE IN MIRABELLE, FRANC. FILM, 1.40 SEDMA MOČ OSAMOSVOJITVE - TV DNEVNIK 5.8.1991, 2.10 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 2.50 ČEZ PLANKE: ISLANDIJA, 3.50 INFOKANAL

SOBOTA, 05.08.2006, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, 12.20 SKOZI ČAS, 12.30 CITY FOLK, 13.00 SP V NOGOMETU, ITALIJA - ZDA, 14.55 SP V NOGOMETU, ŠVICA - TOGO, 16.55 EP V PLAVANJU, 18.40 EP V KAJAKIH IN KANUJIH NA DIVJIH VODAH, 19.50 MEDNARODNI KOŠARKARSKI TURNIR, SLOVENIJA - VENEZUELA, 22.00 GLASBENO POLETJE, 23.00 OTOK SREDI VOJNE, ANG. NAD., 0.15 SOBOTNA NOČ: LEELOOJAMAI, 1.15 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 1.40 INFOKANAL

RTV SLO **NEDELJA, 06.08.2006, I. SPORED TVS**
 7.00 ŽIV ŽAV, OTROŠKI PROGRAM, 9.55 NEDELJSKA MAŠA, PRENOS Z IGA PRI LJUBLJANI, 11.00 IZVIR(N)I, 11.30 OBZORJA DUHA, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 SLOVENSKI VENČEK: LJUBLJANA IN OKOLICA, ZGODOVINA NARODNO-ZABAVNE GLASBE, 14.10 NOSTALGIJA Z ALENKO PINTERIČ, 15.05 NAŠA KRAJEVNA SKUPNOST - VARNOST PA TAKA, IZV. NAN., 16.00 TEATER PARADIŽNIK, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 KORENINE SLOVENSKE LIPE: BENEŠKA DOLINA IN ČEDAD, DOK. ODD., 17.40 ŠTIRI ŽENSKÉ IN POGREB, AVST. NAD., 18.30 ŽREBANJE LOTA, 18.40 KRAVICA KATKA, RIS., 18.45 ZAKAJ?, RIS., 19.00 DNEVNIK, ZRCALO TEDNA, VREME, ŠPORT, 20.00 KRVNE VEZI, ANG. NAD., 21.10 INTERVJU, 22.05 POROČILA, ŠPORT, VREME, 22.30 DRUGA DOMOVINA, KRONIKA NEKE MLADOSTI, NEMŠ. NAD., 0.40 SEDMA MOČ OSAMOSVOJITVE - TV DNEVNIK 6.8.1991, 1.10 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 1.55 INFOKANAL

NEDELJA, 06.08.2006, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, 11.05 SKOZI ČAS, 11.15 1. MEDNARODNI TAMBURAŠKI FESTIVAL DRAGATUŠ 2006, 11.55 ČEZ PLANKE: ISLANDIJA, 12.55 EP V KAJAKIH IN KANUJIH NA DIVJIH VODAH, 14.45 SP V NOGOMETU, UKRAJINA - SAVDSKA ARABIJA, 16.55 EP V PLAVANJU, 19.00 SPEEDWAY: FINALE SP - DVOJICE, 19.50 MEDNARODNI KOŠARKARSKI TURNIR, SLOVENIJA - KANADA, 22.00 MOZARTOVE NOVICE, 22.05 LEGENDARNE IZVEDBE, 23.10 BLACKPOOL, ANG. NAD., 0.10 ODBOJKA (M), SVETOVNA LIGA, 2.10 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.40 INFOKANAL

RTV SLO **PONEDELJEK, 07.08.2006, I. SPORED TVS**
 6.25 TEDENSKI IZBOR, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.10 NOSTALGIJA Z ALENKO PINTERIČ, 11.05 NAŠA KRAJEVNA SKUPNOST, IZV. NAN., 12.00 TEATER PARADIŽNIK, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 KORENINE SLOVENSKE LIPE: BENEŠKA DOLINA IN ČEDAD, 13.40 ŠTIRI ŽENSKÉ IN POGREB, AVST. NAD., 14.30 BILA SVA MLADA OBA: STANKA KOVAČIČ, 15.05 DOBER DAN, KOROŠKA, 15.40 TELEBAJSKI, OTR. NAN., 16.05 TRISTO PEKLENSČKOV, LUTK. NAN., 16.25 GLASBENE PRAVLJICE MIKE MAKE, 16.35 BUBA GUBA: KRUIH, LUTK. NAN., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.35 DNEVNIK NEKEGA NARODA, DOK. SER., 18.25 ŽREBANJE 3X3 PLUS 6, 18.35 PAVLE, RDEČI LISJAČEK, RIS., 18.40 JOKO ŽAKAMOKO! TOTOI, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT, 20.00 GOLDIN SEZNAM, FRANC. DOK. ODD., 21.00 WILLIAM IN MARY, ANG. NAD., 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.50 ARHANGELSK, ANG. NAD., 23.35 SEDMA MOČ OSAMOSVOJITVE - TV DNEVNIK 7.8.1991, 0.00 DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT, 0.55 DNEVNIK NEKEGA NARODA, PON., 1.50 INFOKANAL

PONEDELJEK, 07.08.2006, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, 12.50 TURISTIKA, 13.30 SLOVENSKI/PORABSKI UTRINKI, 13.55 MOZARTOVE NOVICE, 14.05 LEGENDARNE IZVEDBE, 15.15 SADE, FRANC. FILM, 16.50 TEKMA, 17.45 EP V ATLETIKI, 20.50 JASNOVIDKA, AM. NAD., 21.30 POČUTIM SE TAKO TAKO, DANS. DOK. ODD., 22.30 ARITMIJA, 23.05 RISANA DRUŠČINA, AM. NAN., 23.30 BRANE RONČEL IZZA ODRA, 0.55 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 1.25 INFOKANAL

RTV SLO **TOREK, 08.08.2006, I. SPORED TVS**
 6.20 TEDENSKI IZBOR, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.15 ETNIKA, ŠOLA LJUDSKEGA PLESA, 10.40 SOŽITJA, 11.50 SLOVENSKI VENČEK, ZGODOVINA NARODNO-ZABAVNE GLASBE, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 ČEZ PLANKE: ISLANDIJA, 14.20 PORTRET MOJSTRA FOTOGRAFIJE JANEZA MARENČIČA, 15.05 MOSTOVI - HIDAK, 15.40 NOVE HLAPIČEVE DOGOĐIVŠČINE, RIS., 16.05 MUNKIJI, RIS., 16.10 OBISK V AKVARIJU, POUČNA ODD., 16.15 ALI ME POZNAŠ: JAZ SEM ZGODNJA POMLAD, 16.30 FLIPER IN LOPAKA, RIS., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.35 NARAVNI PARKI SLOVENIJE: ČAROBNA REKA, 18.05 KAKO ŽIVIMO SLOVENSKI GRADOVI: GRAD JABLJE, DOK. ODD., 18.35 TRAKTOR TOM, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT, 20.00 POD ŽAROMETOM, 20.55 VELIKA IMENA MALEGA EKRANA: JOŽE POGAČNIK, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.50 SEPSA, NEMŠ. DOK. ODD., 23.45 SEDMA MOČ OSAMOSVOJITVE - TV DNEVNIK 8.8.1991, 0.10 DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT, 1.05 NARAVNI PARKI SLOVENIJE, PON., 1.35 KAKO ŽIVIMO SLOVENSKI GRADOVI, PON., 2.05 INFOKANAL

TOREK, 08.08.2006, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, 14.40 ARITMIJA, 15.15 POČUTIM SE TAKO TAKO, DANS. DOK. ODD., 16.10 SLOVENSKI MAGAZIN - KOZJANSKO, 16.35 MOSTOVI - HIDAK, 17.10 EP V ATLETIKI, 20.50 VIZUM ZA PRIHODNOST, BOS. NAD., 21.40 SCHILLER, NEMŠ. FILM, 23.10 MARIA, ROM. FILM, 0.45 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 1.10 INFOKANAL

RTV SLO **SREDA, 09.08.2006, I. SPORED TVS**
 6.20 TEDENSKI IZBOR, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 11.35 PRI JOŽOVCU Z NATALJO, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 NEKAJ MINUT ZA DOMAČO GLASBO, 13.35 LJUDJE IN ZEMLJA, 14.25 BILA SVA MLADA OBA: LOJZE SLAK, 15.05 MOSTOVI - HIDAK, 15.40 ŠOLA PRVAKOV, RIS., 16.05 POD KLOBUKOM, 16.45 ŽELODKO SUPERCA, RIS., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.40 ZASEBNO ŽIVLJENJE UMETNINE, ANG. DOK. SER., 18.30 ŽREBANJE ASTRA IN LOTA, 18.40 ŽOGICA, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT, 20.00 PADOJOČI ANGELI, KANADS.-FRANC. FILM, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.5 KAČA V PESTI, FRANC. FILM, 0.35 SEDMA MOČ OSAMOSVOJITVE - TV DNEVNIK 9.8.1991, 0.55 DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT, 1.50 S SMRTJO SEM ZAČEL ŽIVETI, DOK. ODD., 2.45 INFOKANAL

SREDA, 09.08.2006, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, 8.00 SP V NOGOMETU, ŠPANIJA - TUNIZIJA, 10.00 INFOKANAL, 12.20 LEELOOJAMAI, POSNETEK KONCERTA, 13.15 BRANE RONČEL IZZA ODRA, 14.45 TEKMA, 15.35 VIZUM ZA PRIHODNOST, BOS. NAD., 16.25 DOBER DAN, KOROŠKA, 16.55 MOSTOVI - HIDAK, 17.30 EP V ATLETIKI, 20.50 ŠPORT, 22.30 14. SVETOVNI KONGRES SAKSOFONISTOV LJUBLJANA 2006, BIG BAND RTV SLOVENIJA IN YELLOWJACKETS, 23.30 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 23.55 INFOKANAL

RTV SLO **ČETRTEK, 10.08.2006, I. SPORED TVS**
 6.20 TEDENSKI IZBOR, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 9.40 BERLIN, BERLIN, NEMŠ. NAN., 10.05 SNEGULJČICA, PLESNA PREDSTAVA, 10.40 KAKO BI REŠIL SVET, DANSKI FILM, 12.00 POD ŽAROMETOM, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 INTERVJU, 14.05 ENIGMA STEPHEN TUROFF, DOK. ODD., 15.05 MOSTOVI - HIDAK, 15.40 KRATAČJA PATRUJKA, RIS., 16.10 CIAK JUNIOR, BELG. FILM, 16.20 ENAJSTA ŠOLA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 PLANET POŠASTI, RIS., 17.35 ŠTAFETA MLADOSTI, 18.20 DUHOVNI UTRIP, 18.40 MERLIN, ČUDEŽNI KUŽA, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT, 20.00 NEZASLIŠAN BANČNI ROP - REKONSTRUKCIJA, FRANC. DOK. ODD., 21.15 OSMI DAN, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.50 KNJIGA MENE BRIGA, 23.10 GLASBENI VEČER, 23.10 53. LJUBLJANSKI POLETNI FESTIVAL, 23.40 SKUPINA FESTIVAL BREŽICE, 0.25 SEDMA MOČ OSAMOSVOJITVE - TV DNEVNIK 10.8.1991, 0.45 DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT, 1.40 ŠTAFETA MLADOSTI, 2.30 INFOKANAL

ČETRTEK, 10.08.2006, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, 15.40 GRIZLJIVI SLAPLOV KOPR. FILM, 17.10 IZVIR(N)I, 17.45 MOSTOVI - HIDAK, 18.20 EP V ATLETIKI, 20.50 FOYLOVA VOJNA, ANG. NAD., 22.30 AVTOBUS, ESTONSKA DRAMA, 23.25 GLAVNA VLOGA, FINSKA DRAMA, 23.55 VOZIČEK, ŠPANSKI ČB FILM, 1.20 RISANA DRUŠČINA, AM. NAN., 1.40 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.05 INFOKANAL